

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PLANU PRACY SUWAŁSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO 2011 r.

I. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

1. W 2011 r. SPK opiniował projekty decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu, projekty architektoniczne dla obiektów budowlanych oraz innych inwestycji pod względem:
  - zgodności z treścią aktów prawnych oraz planem ochrony parku
  - dostosowania do regionalnych form architektoniczno-budowlanych i zachowania tradycyjnych założeń przestrzennych.

Tab. Sprawy zaopiniowane w 2011 r.

Wyszczególnienie zaopiniowanych spraw	Pozytywne	Negatywne	Nierozstrzygnięte w 2011 r.	Razem
Decyzje o warunkach zabudowy	34	3	-	37
Zgłoszenia (budynki gospodarcze, przydomowe oczyszczalnie ścieków, płyty obornikowe, wymiana dachu, itp.)	14	-	-	14
Drogi, linie energetyczne, turbiny wiatrowe, pomosty, inne	4	3	1	8
Indywidualne zapytania	-	-	-	-
Razem	52	6	1	59

2. Park uzgadniał lokalizację nowych inwestycji planowanych do realizacji na terenie Parku, wydano 5 opinii w sprawach dotyczących nowej zabudowy siedliskowej.
3. Park nie brał udziału w postępowaniach administracyjnych na etapie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i zmian wprowadzonych w tych planach, ponieważ w 2011 roku żadna z gmin z obszaru Parku nie przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
4. Park kontrolował, zgłaszał właściwym organom i brał udział w postępowaniach dotyczących samowoli budowlanej oraz wnioskował o likwidację obiektów i urządzeń, których sposób użytkowania jest niezgodny z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego i walorami estetycznymi krajobrazu. SPK uczestniczył bądź uczestniczy w 17 postępowaniach, dotyczących inwestycji niezgodnych z planem ochrony parku oraz innymi aktami prawnymi oraz samowoli budowlanej. Park wszczął 5 postępowań dotyczących samowoli budowlanych oraz łamania ww. przepisów.
5. SPK współpracował z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz Muzeum Okręgowym w Suwałkach podczas wykonywania badań konserwatorskich i archeologiczno-architektonicznych przeprowadzonych na terenie parku podworskiego w Starej Hańcy. Dofinansowanie prac konserwatorskich odbyło się w ramach konkursu ogłoszonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego.

6. Prowadzenie ewidencji oraz gromadzenie informacji na temat obiektów cennych pod względem kulturowym i historycznym:
  - a) pozyskanie nowych informacji na temat parku podworskiego w Starej Hańczy na podstawie przeprowadzonych badań archeologicznych (współpraca z Muzeum Okręgowym w Suwałkach i Stowarzyszeniem Miłośników SPK „Kraina Hańczy”),
  - b) pozyskanie informacji na temat wyników najnowszych badań archeologicznych grodziska jaćwieskiego Góra Zamkowa w Szurpiłach (wyniki opublikowane zostaną m.in. w materiałach pokonferencyjnych „XXXV lat SPK”).
7. i 8. Uzupełnienia zagospodarowania parku podworskiego w Starej Hańczy:
  - a) zabezpieczenie ruin dworu – działanie nie zostało zrealizowane ze względu na zredukowanie zakresu działań w projekcie „Badań konserwatorskich i archeologiczno-architektonicznych przeprowadzonych na terenie parku podworskiego w Starej Hańczy”, skierowanym do dofinansowania przez Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego;
  - b) poprzez usunięcie wywrotów drzew wyeksponowano widok na jezioro Hańcza w miejscu dostępnym do kąpieli,
  - c) utworzono nowe miejsce pod ognisko w parku podworskim w Starej Hańczy (przy plaży);
  - d) w parku podworskim odremontowano dwie kładki oraz odnowiono tablice ścieżki edukacyjnej.
9. Przeprowadzenie zajęć w okresie ferii zimowych:
  - warsztaty wykonywania karmików dla ptaków, omówienie sposobów dokarmiania zwierzyny i okresów, w których powinno się ją dokarmiać, (22 osoby - uczniowie ze SP w Wiżajnach),
  - zajęcia z rozpoznawania tropów i śladów, prezentacja i praktyczne ich rozpoznawanie w terenie (22 osoby - uczniowie ze SP i Gimnazjum w Wiżajnach - uczestnicy konkursu „Poznajemy parki krajobrazowe Polski”).
10. Plener rzeźbiarsko-teatralny na temat dziedzictwa kulturowego SPK nie odbył się, gdyż był częścią wniosku pn. „Dziedzictwo kulturowe naszą dumą – edukacja kulturowa dorosłych i młodzieży z terenu SPK”, który nie uzyskał dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.
11. Organizacja rajdu pieszego „Śladami Dziedzictwa Kulturowego po SPK” – w rajdzie uczestniczyły 22 osoby, były to dzieci i młodzież z terenu gminy Jeleniewo. Trasa rajdu: Jeleniewo-Szurpiły-Wodзилki - Turtul (około 10 km). Uczestnikom została przybliżona historia osadnictwa Suwalszczyzny (Jaćwież, staroobrzędowcy, ewangelicy).
12. Wprowadzenie zadrzewień przydomowych, przydrożnych i śródpolnych (opis w pkt. 21 b).
13. Współpraca z Nadleśnictwem Suwałki przy odnowieniu ciągu widokowego na Górze Zamkowej, umożliwiających wyeksponowanie walorów grodziska jaćwieskiego.
14. Dokonywano na bieżąco uzupełnień inwentaryzacji przyrodniczych stanowisk prawnie chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków:
  - a) roślin: ciemnyżółty biały kwiatowy, kruszczyk błotny, lipiennik loesela, ozorka zielona, podkolan zielonawy, rzepik szczeciński, skrzyp olbrzymi, starzec błotny, wełnianeczka alpejska, wielosił błękitny, zaraza siatkowata
  - b) zwierząt: płazy, nietoperze (pkt. 15).
15. Monitoring:
  - a) populacji płazów w czasie wiosennej wędrówki w Sidorówce (3-16 kwietnia) – 1069 osobników z 8 gatunków: żaba trawna (705), ż. moczarowa (247), ż. jeziorkowa (9), grzebiuszka ziemna (25), ropucha szara (4), kumak nizinny (2), traszka zwyczajna (73), traszka grzebieniasta (4);

- b) populacji rzekotki drzewnej reintrodukowanej na terenie SPK — dokonano nasłuchów na terenie Parku i otuliny, w wyniku których stwierdzono godujące samce na stanowiskach w Starej Hańczy, Szeszupce, Bondziszkach. Nie określono liczebności godujących samców;
- b) populacji bociana białego – sprawdzono 99 gniazd (Park bez otuliny), z czego 74 gniazda były zasiedlone przez pary bociana białego. Liczba młodych – 167 (średnia na parę – 2,2);
- c) populacji nocka łydkowłosego w Jeleniewie - badania detektorowe wykazały obecność nietoperza. Nie określono natomiast liczebności nietoperza.
- d) w lutym 2011 r. przeprowadzono inwentaryzację nietoperzy, hibernujących w piwniczkach ziemnych na terenie SPK. Skontrolowano 17 piwniczek (1 była niezasiedlona), gdzie stwierdzono **131** nietoperzy (11 - mopków, 23- mroczków pozłocistych, 63 - nocki rude, 34 – gacki brunatne). Liczba zimujących nietoperzy wskazuje tendencję wzrostową (107 osobników w 2010 r.).
16. Organizacja wiosennej akcji zabezpieczenia tras wędrówek płazów.
Przygotowanie projektu okresowej zmiany organizacji ruchu drogowego w czasie akcji ochrony tras migracji płazów. We współpracy z uczniami i nauczycielami z Gimnazjum nr. 1 w Suwałkach, ustawiono foliowe bariery wzdłuż drogi wojewódzkiej w Sidorówce (ok. 0,5 km). Od 3-16 kwietnia przeniesiono do miejsc rozrodu 1069 płazów, należące do 8 gatunków. Dominantem była żaba trawna. Z gatunków rzadszych stwierdzono kumaka nizinnego i traszkę grzebieniastą (gatunki Natura 2000).
17. Organizowanie działań związanych z czynną ochroną przyrody na terenie rezerwatów: „Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą ” (wykonanie 2 kładek, ułatwiających dojście do głazowiska i rzeki oraz przejazdu do rezerwatu; oznakowanie turystyczne rezerwatu) i „Rutka” (organizacja wypasu, odnowienie platformy widokowej i oznakowania ścieżek edukacyjnych).
18. Bieżący przegląd stanu oznakowania obiektów prawnie chronionych (pomniki przyrody, rezerваты, użytki ekologiczne) na terenie SPK i uzupełnienie braków w oznakowaniu. Przeglądu dokonywała Straż Parku. Stwierdzono braki w oznakowaniu rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych, które zostaną uzupełnione w roku następnym przez SPK bądź informacja zostanie przesłana do organów nadzorujących obiekty.
19. Kontynuacja współpracy z Zakładem Energetycznym w celu zamontowania platform dla gniazd bociana białego na słupach linii energetycznych. Park zgłosił 8 miejsc, gdzie konieczny jest montaż platform na słupach linii energetycznej.
20. Na bieżąco Straż Parku dokonywała lustracji terenu pod kątem przestrzegania przepisów z zakresu gospodarki odpadami i utrzymania porządku, pozyskiwania kopalin (stwierdzono jedno miejsce nielegalnego poboru kruszywa). W sezonie turystycznym straż systematycznie opróżniała kosze na śmieci w parku w Starej Hańczy, punktu widokowego w Turtulu i innych punktach parku.
21. Kontynuacja wieloletniego projektu związanego z ochroną bioróżnorodności obszarów wiejskich „Odtwarzanie hodowli rodzimych ras drobiu oraz upraw tradycyjnych sadów...”. W 2011 roku zrealizowano:
- a) marzec - przekazanie do 20 gospodarstw z terenu Parku i otuliny piskląt kury zielononóżki kuropatwianej (495 sztuk). Gospodarstwa wytypowano zgodnie z zasadami przyjętymi przez Fundację Heifer Project International;
- b) wiosna 2011 r. – przy 27 gospodarstwach z terenu SPK **utworzono zadrzewienia** przydomowe, śródpolne, przydrożne i nadwodne oraz zadrzewienia osłaniające tworzone sady owocowe z

drzew i krzewów gatunków rodzimych. Sadzonki zakupiono z zaoszczędzonych środków w projekcie finansowanym przez Fundację Wspomagania Wsi.

c) 22 czerwca 2011r. - zorganizowano imprezę plenerową „Noc Świętojańska w Turtulu” z udziałem ludowych i folkowych zespołów muzycznych. Prezentowano również produkty regionalne, takie jak chleb, sery, sękacze itp. Impreza miała na celu zintegrowanie uczestników poprzedniego i obecnego projektu.

d) **22 lipca 2011 r.** w siedzibie SPK w Turtulu przeprowadzone zostało szkolenie sadownicze (R. Rawski z Ogrodu Botanicznego w Powsinie). W szkoleniu wzięły udział 32 osoby. Warsztaty objęły część teoretyczną o prowadzeniu tradycyjnych sadów oraz terenową z metod rozmnażania drzew (pokaz okulizacji).

e) sierpień-wrzesień przeprowadzono okulizację w gospodarstwach, które założyły wcześniej szkółki z podkładkami drzew owocowych. W przeprowadzeniu okulizacji pomagał przeszkolony pracownik SPK. Zabieg ten dokonany został na ponad 60% procentach przyjętych podkładek. Część podkładek okazała się jeszcze za mało wyrosnięta i przeprowadzenie na nich okulizacji było niewskazane. Zakończenie okulizacji nastąpi w sierpniu 2012 r.

f) **wydanie ulotki „Chrońmy tradycyjne sady”**, opisującej cele i przebieg projektu. Ulotka wydana została w nakładzie 1 tys. i trafiła m.in. do uczestników projektu, uczestników ogólnopolskiej konferencji z okazji 35-lecia SPK, do szkół, gmin i innych instytucji.

g) **19 grudnia 2011 r.** w Turtulu spotkała się grupa osób biorąca udział w projekcie oraz dzieci z miejscowych szkół (klasy 0-3). Spotkanie to miało za celu przybliżenie tradycji bożonarodzeniowych opowiedzianych przez rodziców i dziadków. W spotkaniu wzięło udział kilka starszych osób, które opowiedziały dzieciom o przygotowaniu do świąt, tradycyjnych potrawach, obrzędach i wierzeniach związanych z wigilią i Bożym Narodzeniem. W Turtulu była też obecna pani Helena Kozłowska z Regionalnego Ośrodka Kultury i Sztuki w Suwałkach, która przeprowadziła warsztaty z wykonania tradycyjnych ozdób choinkowych.

h) Prezentacja projektów „Ochrony bioróżnorodności obszarów wiejskich”, sponsorowanych przez Fundację Heifer Project International w Podlaskim Urzędzie Marszałkowskim w ramach działań – „Sieć współpracy rozwoju regionalnego i aktywizacji zawodowej”.

Projekt realizowany jest we współpracy ze Stowarzyszeniem Miłośników SPK „Kraina Hańczy”, finansowany przez HEIFER Project International w Polsce oraz Fundacja Wspomagania Wsi.

II. EDUKACJA EKOLOGICZNA

22. W 2011 r. SPK prowadził edukację ekologiczną dzieci i młodzieży podczas zajęć organizowanych w „Zielonej Szkole” działającej przy siedzibie Parku w Turtulu, w zakresie ochrony środowiska, ekologii, geografii, geologii, geomorfologii, historii i kultury regionu. Edukacją objęto **2313** osób podczas **140** godzin zajęć. *Ogólnie edukacją ekologiczną w 2011 r. objęto **3016 osób** – były to zajęcia prowadzone w zielonej szkole + zajęcia wyjazdowe w szkołach.*

23. W ramach współpracy z instytucjami i szkołami w zakresie edukacji ekologicznej i popularyzacji wiedzy o Parku, przeprowadzono:

- cykl spotkań pn.: „*U źródła – kultura i tradycja Suwalszczyzny. Dziedzictwo kulturowe Suwalskiego Parku Krajobrazowego*” we wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjalnych z terenu Parku (**398** uczniów).

- cykl spotkań pn.: „*Bogactwo, znaczenie i ochrona rodzimej flory Suwalskiego Parku Krajobrazowego*” we wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjalnych z terenu parku (**305** uczniów).

24. Zorganizowano:

- międzyszkolny konkurs plastyczny na ilustrację do legendy „*O pięknej Jegli, królowej szurpiłskich jezior*” dla uczniów szkół podstawowych z terenu SPK. W konkursie wzięło udział **175** uczniów.
- międzyszkolny konkurs etnograficzny pt. „*Przywróćmy pamięć starym fotografiom*” dla uczniów klas V-VI szkół podstawowych z terenu SPK i otuliny. W konkursie wzięło udział **9** uczniów. Z najciekawszych zdjęć wykonano reprodukcje, które zostaną wyeksponowane na wystawie.
- X edycję ogólnopolskiego konkursu „Poznajemy parki krajobrazowe Polski”:
  - III etap (**58** uczniów, gimnazjum w Jeleniewie, Przerośli, Wiżajnach, Rutce –Tartak) – zwycięzcą została drużyna z Gimnazjum w Wiżajnach.
  - IV etap wojewódzki (03.03. 2011 r.; Łomżyński PK Doliny Narwi w Drozdowie) - uczestniczyły w nim trzy drużyny reprezentujące poszczególne parki krajobrazowe. Zwycięzcą została drużyna z Gimnazjum w Piątnicy (ŁPK Doliny Narwi). Drużyna z Gimnazjum w Wiżajnach zajęła II miejsce.
- 15.11.2011 r. - I etap XI edycji ogólnopolskiego konkursu wiedzy przyrodniczej pn. „Poznajemy parki krajobrazowe Polski”, w którym wzięli udział uczniowie z czterech gimnazjów: Jeleniewo, Przerośl, Wiżajny, Rutka-Tartak (**30** uczniów).
- 22 kwietnia - Dzień Ziemi imprezę plenerową podczas której nastąpiło m.in.:
  - rozstrzygnięcie konkursu plastycznego na ilustrację do legendy „*O pięknej Jegli, królowej szurpiłskich jezior*” dla uczniów szkół podstawowych,
  - otwarcie wystawy nagrodzonych i wyróżnionych prac.

W imprezie wzięło udział około **59** uczniów.

- 19-23 września - akcja „Sprzątanie Świata - Polska 2011”, pod hasłem „*Lasy to życie - chrońmy je*”, w której udział wzięli uczniowie ze szkół podstawowych: w Pawłówce Nowej, Wiżajnach oraz Rutce-Tartak, z Gimnazjum w Krasnopolu i w Suwałkach (**209** osób). Uprzątnięto ok. 67 km szlaków turystycznych. Spotkanie podsumowujące akcję odbyło się 23 września w Turtulu, w czasie którego dzieci i młodzież uczestniczyły w licznych zabawach i konkursach.
- „*Zimowe spotkania w Turtulu 2011*” – cykl imprez edukacyjno-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży z terenu Parku i okolicy w okresie ferii zimowych. Tematem przewodnim zorganizowanych zajęć było dokarmianie ptaków zimą. Dzieci uczyły się również rozpoznawać ptaki przylatujące do karmników oraz samodzielnie wykonywały karmniki.

25. Projekt pn.: „*Bliżej tradycji i kultury – edukacja regionalna dzieci i młodzieży z terenu SPK – obchody XXXV-lecia SPK*” nie został zrealizowany, gdyż nie uzyskał dofinansowania (projekt złożony był w Urzędzie Marszałkowskim).

26. Opracowano następujące materiały na potrzeby realizowanych zadań z zakresu edukacji:

- przygotowano prezentacje multimedialne:
  - „Las i jego mieszkańcy”,
  - „Bóbr budowniczy”,
  - „Dziedzictwo kulturowe SPK”,
  - „Bogactwo, znaczenie i ochrona rodzimej flory SPK”.
- uaktualniono ulotkę informacyjną dotyczącą „Zielonej Szkoły w Turtulu” oraz oferty tematycznej zajęć organizowanych przez SPK,
- przygotowano ofertę pobytową w „Zielonej Szkole w Turtulu” (pobyt 3,4,5-dniowy) do wydawnictwa pt. „Oferta Zielonych Szkół na Suwalszczyźnie” wydanego przez SIRT w ramach kampanii „Suwalszczyzna kraina jak baśń”.

- przygotowano informację na temat oferty edukacyjnej Parku na rok 2011, która została opublikowana na stronie internetowej www.ekoportal.gov.pl działającej przy Centrum Informacji o Środowisku Ministerstwa Środowiska.

III. PROMOWANIE WALORÓW PRZYRODNICZO KRAJOBRAZOWYCH I TURYSTYCZNYCH PARKU I REGIONU

27. Współuczestnictwo i udział w imprezach promujących region:

a) udział w targach turystycznych organizowanych w Polsce:

- „Podlaska Giełda Turystyki i Rekreacji” w Białymstoku (29.-30.01.2011 r.),
- I Ogólnopolskie Forum Przewodników Turystycznych w Białymstoku (11.-12.02.2011 r.),
- VI Podlaskie Targi Turystyczne w Białymstoku (18.-20.03.2011 r.),
- promocja oferty edukacyjno-turystycznej SPK podczas Suwałki Blues Festiwal na stoisku Fundacji Zielonych Płuc Polski (15.07.2011 r.),
- Targi turystyczne PODRÓŻ MARZEŃ w Kielcach (03.-06.11.2011 r.).

b) prezentacja materiałów promocyjnych SPK na krajowych i międzynarodowych targach:

- „Regiony Turystyczne – Na Styku Kultur” w Łodzi (25.-27.02.2011 r.),
- Międzynarodowe Targi Turystyczne Vivattur w Wilnie (25.-27.02.2011 r.),
- Międzynarodowe Targi Turystyczne ITB w Berlinie (09.-13.03.2011 r.),
- „Targi Turystyczne GLOB” w Katowicach (25.-27.03.2011 r.),
- „Targi Turystyki i Wypoczynku LATO” w Warszawie (01.-03.04.2011 r.),
- „Targi AgroEkoTurystyczne” w Augustowie (09.-10.07.2011 r.),
- Święto Miasta Waren w Niemczech.

28. Współpraca z kwaterodawcami:

- zaktualizowano bazę noclegową na stronie internetowej SPK i poszerzono ją o kolejne wpisy;
- przekazano ulotkę „Aktywny wypoczynek w SPK” zawierającą aktualny spis kwaterodawców na terenie Parku: CMIKT w Suwałkach, Centrum Informacji Turystycznej Wigierskiego Parku Narodowego w Krzywem, Wigierskiemu Stowarzyszeniu Turystycznemu w Starym Folwarku, Ośrodkowi PTTK w Starym Folwarku oraz Wigierskiej Kolejce Wąskotorowej w Płocicznie (800 szt.)

29. Prowadzono punkt informacji turystycznej i wypożyczalnię sprzętu turystycznego przy siedzibie SPK w Turtulu (w sezonie letnim 6 dni w tygodniu pon.- pt. w godz. 8⁰⁰-19⁰⁰, w soboty 10⁰⁰-17⁰⁰). W 2011 r. udzielono informacji **4 037** osobom, w tym 155 osobom z zagranicy. Z usług wypożyczalni sprzętu turystycznego skorzystały **123** osoby.

30. W ramach projektu „Kampania promocyjna Suwalszczyzna, jako jednej z marek turystycznych województwa podlaskiego” opracowano materiały informacyjne umieszczone na witrynie internetowej www.basniowasuwaliszczyna.pl, wydano 66 pakietów powitalnych oraz 23 nagrody dla rodzin z dziećmi odwiedzających siedzibę Parku.

31. Zaktualizowano informator turystyczny na rok 2011 – „Aktywny wypoczynek w SPK”.

32. Złożono wniosek do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na „Modernizację i remont ścieżek poznawczych w parkach krajobrazowych województwa podlaskiego w ramach porozumienia Lokalnych Ośrodków Edukacji Ekologicznej”. W ramach uzyskanego dofinansowania w roku 2011 w SPK wykonano:

- tablicę informacyjną na Górę Zamkową;
- 12 tablic przystankowych na ścieżce „Wokół jeziora Jaczno”;
- 29 tablic przystankowych na ścieżce „Drzewa i krzewy parku podworskiego w Starej Hańczy”;

- 10 tablic przystankowych na ścieżce „Doliną Czarnej Hańczy”;
  - 3 kładki na rezerwacie „Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą”;
  - 2 kładki w parku podworskim w Starej Hańczy (remont);
  - prace remontowe i konserwatorskie na terenie rezerwatu „Rutka” (m.in. konserwacja wiaty widokowej) i na kładce „U źródeł Szeszupy”;
  - dokonano remontu punktu widokowego w Turtulu.
33. Zorganizowano I Rajd Narciarski o puchar Dyrektora SPK w dn. 02.02.2011 r. W rajdzie wzięło udział 10 uczniów z Gimnazjum w Jeleniewie.
34. Scertyfikowano punkt informacji turystycznej działający przy siedzibie SPK w Turtulu. Decyzją Regionalnej Komisji Certyfikacyjnej punkt informacji turystycznej SPK utrzymał nadaną w roku ubiegłym kategorię dwóch gwiazdek.
35. Oznakowanie w terenie i opis odcinków krajowej sieci szlaków turystycznych, przebiegających na obszarze SPK i otuliny:
- stworzono spis drogowskazów informacyjnych znajdujących się w miejscach węzłowych szlaków turystycznych na terenie Parku;
  - zinwentaryzowano 2 trasy rowerowe: „Na Górę Zamkową” i „Wokół jeziora Hańcza”;
  - odnowiono oznakowanie na trasie rowerowej „Na Górę Zamkową” (15,1 km);
  - odnowiono oznakowanie na ścieżce poznawczej „Porosty” (2,1 km);
  - uzupełniono drogowskazy kierunkowe na ścieżkach poznawczych: „Doliną Czarnej Hańczy”, „Na Górę Zamkową”, „Porosty”, „Skały i minerały Suwalskiego Park Krajobrazowego”, „U źródeł Szeszupy”;
  - dokonano bieżących napraw urządzeń terenowych: tablic informacyjnych na rezerwach: „Głazowisko Bachanowo nad Czarną Hańczą”, „Rutka”, „Głazowisko Łopuchowskie” oraz remontu kładki na trasie rowerowej „Na Górę Zamkową”;
  - wykonano tablicę przed siedzibą Parku oraz 10 tablic informujących o atrakcjach turystycznych Parku i szlakach turystycznych, które umieszczono w miejscach najczęściej odwiedzanych przez turystów.
36. Montaż w terenie 12 turystycznych znaków drogowych przy drogach powiatowych i gminnych.
37. Przystosowanie parkingu przy wjeździe na punkt widokowy w Turtulu uzależnione było od realizacji projektu pn. *„Ochrona i popularyzacja SPK – najstarszego parku krajobrazowego w Polsce oraz specjalnego obszaru ochrony siedlisk NATURA 2000 Ostoja Suwalska (PLH200003)”*, który nie został rozpatrzony pozytywnie.
38. W ramach projektu Polskiej Organizacji Turystycznej *„Budowa polskiego systemu informacji turystycznej”* SPK został zakwalifikowany do wyposażenie siedziby w zestaw komputerowy, który docelowo będzie służył turystom odwiedzającym punkt informacji turystycznej przy SPK.
39. Zorganizowano rajd rowerowy pn. *„Rowerowe Sprzątanie Świata”*, połączony z obchodami Europejskiego Dnia Bez Samochodu oraz akcji Sprzątania Świata 2011 w dn. 22.09. 2011 r. (22 uczniów z Gimnazjum w Jeleniewie i Wiżajnach). Uporządkowano łącznie 28 km tras rowerowych.

IV. INNE ZADANIA

40. W okresie od 15.03. - 14.12.2011 r. SPK gościł wolontariusza z Włoch Marcello Aldera w ramach Programu „Młodzież w działaniu”, Akcja 2 Wolontariat Europejski.
41. Spotkanie Rady Parku – 20.06.2011 r., której główna tematyka poświęcona była:

- projektowi „Ochrona i popularyzacja SPK – najstarszego Parku krajobrazowego w Polsce oraz specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Suwalska”, kierowanego do dofinansowania przez Lokalną Grupę Rybacką „Pojezierze Suwalsko-Augustowskie”;
  - realizacji projektów prowadzonych przez SPK w 2011 r.,
  - problematyce budowy w elektrowni wiatrowych w otulinie SPK.
42. **15-16 września 2011 r.** w Suwalskim Ośrodku Wspierania Aktywności w Lipniaku odbyła się konferencja z okazji jubileuszu 35-lecia SPK pn. „Ochrona krajobrazu kulturowego. XXXV lat SPK”. Główna tematyka konferencji dotyczyła zagadnień związanych z wynikami badań archeologicznych i paleoekologicznych oraz krajobrazu rolniczego, w tym zachowania bioróżnorodności.
- W konferencji wzięło udział 95 osób.
- Współorganizatorami konferencji byli: Województwo Podlaskie, Heifer Project International, Powiat Suwalski, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku.
43. Przygotowanie wniosków z zakresu ochrony przyrody i turystyki „Ochrona i popularyzacja SPK – najstarszego Parku krajobrazowego w Polsce oraz specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Suwalska” w ramach działań związanych z działalnością Lokalnej Grupy Rybackiej „Pojezierze Suwalsko-Augustowskie”.
- Przygotowanie materiałów i dokumentacji do wniosku planowanego do skierowania do Lokalnej Grupy Rybackiej Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego:
- przygotowanie projektu edukacyjnego placu zabaw i zagospodarowania przestrzeni wokół siedziby SPK,
  - przygotowanie całości projektu i skierowanie do LGR.
- Projekt nie uzyskała dofinansowania ze względu na wykluczenie parków krajobrazowych z możliwości dofinansowania ze względu na podległość jednostki Urzędowi Marszałkowskiemu.
44. W 2011 r. Park prowadził współpracę z następującymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się ochroną przyrody i ekologią: Fundacje Heifer Project International, Instytut Biologii Uniwersytetu w Białymstoku, Kajakowy Patrol św. Franciszka z Sokołowa Podlaskiego, Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Suwalsko-Augustowskie”, Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu, Nadleśnictwo Suwałki, Ogród Botaniczny w Powsinie, Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt w Mikołajówce, Ośrodku Wspierania Aktywności w Lipniaku, parki krajobrazowe województwa podlaskiego i Polski, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku, Stowarzyszeniem Miłośników SPK „Kraina Hańczy”, Uniwersytet Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Wigierski Park Narodowy.
- Zakres współpracy zawierają inne punkty opisujące działania SPK w 2011 r.

POZA PLANEM PRACY

1. Przygotowanie i rozpoczęcie realizacji projektu „Ochrona bogactwa gatunkowego flory SPK z udziałem mieszkańców obszaru chronionego”.
    - I etap - 21 lipca przeprowadzone zostało szkolenie na temat znaczenia i zastosowania roślin zielarskich w kuchni, domowej apteczki i kosmetyce. Szkolenie przeprowadził pracownik Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu dla 37 osób.
- Jesienią przeprowadzone zostały zajęcia edukacyjne (z prezentacją multimedialną) na temat „Ochrony bogactwa gatunkowego flory SPK” w 5 szkołach podstawowych i 4 gimnazjach (305 uczniów).

Projekt realizowany jest we współpracy ze Stowarzyszeniem Miłośników SPK „Kraina Hańczy”, finansowany przez Fundacji Wspomagania Wsi.

2. Współpraca z Ośrodkiem Rehabilitacji Zwierząt w Mikołajówce – przekazanie z terenu Parku 3 chorych i rannych zwierząt: sarna i 2 bociany białe.
3. Współpraca z Chórem Kameralnym w Suwałkach i zespołem „Pogranicze” w trakcie organizacji koncertu sobótkowego w Turtulu – 29.06.2011 r.;
4. Złożenie deklaracji o chęci przystąpienia Parku do Lokalnej Grupy Rybackiej Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego. Udział w pierwszym walnym zgromadzeniu LGR w Augustowie (8.04.2011 r.). Deklaracja została rozpatrzona pozytywnie.
5. 9-10.05.2011 r., 18-19.08. 2011 r. 12-13.09.2011 r. (Jeleniewo) – udział w pracach zespołu doradczego przy pracach sporządzania zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 „Ostoja Suwalska” i „Jeleniewo”. Spotkania robocze zorganizowane zostały przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Białymstoku.
6. Zorganizowanie spotkania z samorządami i mieszkańcami SPK i otuliny na temat wpływu elektrowni wiatrowych na przyrodę, krajobraz i zdrowie człowieka. W spotkaniu wzięło udział ponad 60 osób.
7. Prezentacja wpływu elektrowni wiatrowych na przyrodę, krajobraz i zdrowie człowieka dla rady miasta z Szepietowa (spotkanie zorganizowano na wniosek burmistrza Szepietowa).
8. Zorganizowanie międzyszkolnego konkursu na najciekawszy STRÓJ EKOLOGICZNY wykonany z surowców wtórnych (36 uczniów, SP w Wiżajnach i Rutce-Tartak).
9. Zorganizowanie międzyszkolnego konkurs plastycznego na projekt ekologicznej kartki świątecznej o tematyce Bożonarodzeniowej i Noworocznej (86 uczniów, SP z Wiżajn, Jeleniewa i Rutki-Tartak).
10. Wspólnie ze Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Suwalsko-Augustowskie” (13.05.2011 r.), w ramach akcji sprzątnięcia brzegów jezior i rzek, zorganizowano porządkowanie wschodniego brzegu jeziora Hańcza (40 osób z Gimnazjum w Jeleniewie).
11. W maju br. SPK wspólnie z dziećmi ze SP w Wiżajnach (30 osób) uczestniczył w europejskiej akcji obserwacji ptaków SPRING ALIVE „Wiosna przychodzi na skrzydłach ptaków”. W ramach akcji zorganizowano zajęcia edukacyjne oraz wycieczkę terenową.
12. Udział w ogólnopolskiej kampanii społecznej „Nie pływam w śmieciach” – dystrybucja plakatów, ulotek oraz umieszczenie naklejek na kajakach należących do Parku.
13. Pomoc przy przeprowadzeniu rajdu rowerowego pt. III. Maraton MTB „W Krainie Ozów” w dn. 04.09.2011 r., zorganizowanego przez Uczniowski Klub Sportowy Wygoda w Białymstoku.
14. Zakupiono oznakowanie drogowe (14 znaków ze słupkami) dla atrakcji turystycznych znajdujących się na terenie Parku.
15. Zgłoszono chęć dalszej współpracy w ramach projektu „PASZPORT ZIELONYCH SZLAKÓW – GREENWAYS” poprzez stałe udostępnianie turystom pamiątkowej pieczęci – Odznaki Zielonych Szlaków Greenways.

16. Przygotowano tekst o SPK w celu umieszczenia na witrynie internetowej Centrum Promocji Regionu Gołdap.
17. Współpraca z Podlaską Regionalną Organizacją Turystyczną:
- zaktualizowano i przesłano dane z terenu SPK i otuliny do wznowienia publikacji *„Informator turystyczny województwa podlaskiego”*;
  - przy realizacji projektu *„Odnowienie oznakowania części suwalskiej i promocja – Podlaskiego Szlaku Bocianiego”*. W ramach współpracy w miejscowościach, przez które przebiega szlak: Szelment, Gulbieniszki, Błaskowizna, Hańcza, Stańczyki pojawiły się tablice informacyjne z mapą turystyczną, które opisują atrakcje turystyczne SPK i okolicy;
  - przygotowano ofertę edukacyjną SPK do folderu promującego turystykę przyrodniczą województwa podlaskiego oraz propozycję 2 konkursów wiedzy przyrodniczej w ramach współpracy przy organizacji VII Podlaskich Targów Turystycznych w Białymstoku.
18. Współpraca ze Starostwem Powiatowym w Suwałkach przy projekcie *„Trójstyk granic - punkt graniczny Wisztyniec - łączy regiony i narody”* w ramach, którego powstała ścieżka edukacyjna *„Trójstyk granic – biegun zimna”* z 3 tablicami informacyjnymi, informującymi m.in. o atrakcjach turystycznych Suwalskiego Parku Krajobrazowego.
19. Podpisano porozumienie w sprawie realizacji projektu L@KTUR – Lokalne Partnerstwa dla Rozwoju Produktów Turystycznych Województwa Podlaskiego.
15. Park przejął w trwały zarząd od Agencji Nieruchomości Rolnych gruntów w obrębie Szeszupka (0.97 ha). Na przejętych gruntach planowane są działania, których celem jest ochrona cennych siedliska łąkowych oraz wykorzystane zostaną w edukacji ekologicznej.
16. Organizacja praktyk zawodowych dla studentki ochrony środowiska z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

UDZIAŁ W WARSZTATACH, KONFERENCJACH, SEMINARIACH:

- **11.01.2011 r. (Suwałki)** - udział w spotkaniu dotyczącym prezentacji Systemu Identyfikacji Wizualnej Miasta Suwałki;
- **31-01.2011 r. (Jeleniewo)** – udział w radzie gminy, prezentacji obszarów Natura 2000;
- **09.02.2011 (Hajnówka)** – udział w konferencji „Ochrona różnorodności biologicznej w zrównoważonym leśnictwie”. Organizator – Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży.
- **11.02.2011 r. (Suwałki)** - udział w spotkaniu dotyczącym prezentacji Funduszu Wyszehradzkiego;
- **14.02.2011 r. (Suwałki)** – udział w spotkaniu organizacyjnym członków Suwalskiej Organizacji Turystycznej;
- **15.02.2011 r. (Przerośl)** - udział w radzie gminy w związku z projektem budowy biogazowni w Kruszkach;
- **1.03.2011 r. (Suwałki)** – wygłoszenie w Urzędzie Miasta w Suwałkach referatu nt. „Podnoszenie atrakcyjności miasta Suwałki poprzez wykorzystanie zasobów przyrodniczych regionu” w ramach warsztatów „Trans-IN-Form”, Program Regionu Morza Bałtyckiego;
- **7.04.2011 r. (Suwałki)** - udział w konferencji dotyczącej koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju do 2030 r. Organizator: Prezydent Miasta Suwałki i Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach;
- **8.04.2011 r. (Augustów)** – spotkanie członków Lokalnej Grupy Rybackiej Pojezierze Suwalsko-Augustowskie;

- **11.04.2011 r. (Jeleniewo)** - udział w szkoleniu dotyczącym zasad ubiegania się o dofinansowanie w ramach środka 4.1 „Rozwój obszarów zależnych od rybactwa” programu operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”;
- **20.04.2011 r. (Okliny)** - udział w warsztatach pn.: „W słowach kilku o wydrze, bobrze i wilku”;
- **11.05.2011 (Białystok)** – udział dwóch pracowników Parku w szkoleniu dotyczącym kontroli zarządczej, zorganizowanym przez Regionalną Izbę Obrachunkową;
- **20.05.2011 r. (Suwałki)** – udział w imprezie popularyzującej czytelnictwo wśród dzieci „Suwalczanie czytają dzieciom”. Spotkanie zorganizowane w centrum handlowym „Plaza” przez Bibliotekę Publiczną w Suwałkach z okazji „Dnia Lasu”;
- **24.05.2011 r. (Suwałki)** – prezentacja walorów SPK podczas „Europejskiego Dnia Parków”, zorganizowane w centrum handlowym „Plaza” w Suwałkach przez Wigierski Park Narodowy;
- **25-26.05. 2011 (Skierniewice)** – udział w konferencji z okazji jubileuszu 25-lecia Bolimowskiego Parku Krajobrazowego.
- **7.06.2011 r. (Ciechanowiec)** – wizyta w Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu, nawiązanie współpracy w związku z realizacją projektu „Zielarskiego”.
- **13-15.06. 2011 r. (Gugny)** – współpraca w organizacji „II Ogólnopolskiej Konferencji Storczykowej” w Gugnach (Biebrzański PN) i w SPK. Głównym organizatorem był Instytut Biologii Uniwersytetu w Białymstoku. W SPK przeprowadzona została część terenowa, polegająca na zwiedzaniu stanowisk wybranych gatunków storczyków;
- **15.-16.06.2011 r. (Lipniak)** – udział w szkoleniu MARKA MIEJSCA – KREOWANIE WIZERUNKU I PROMOCJA REGIONU w ramach projektu „*Turystyka z historią w tle – promocja turystyczna i gospodarcza Doliny Rospudy*” realizowanego przez Powiat Suwalski;
- **01.08.2011 r. (Suwałki)** - udział w posiedzeniu Jury Konkursu o Nagrodę im. Alfreda Lityńskiego;
- **10.08.2011 r. (Suwałki)** - udział w spotkaniu informacyjnym dotyczącym projektu „Podniesienie umiejętności osób pracujących – likwidacja luki kompetencyjnej w obszarze informatyki”;
- **27.09.2011 r. (Krzywe)** – udział w spotkaniu podsumowującym sezon turystyczny 2011 w Wigierskim Parku Narodowym;
- **11-13.10.2011 r. (Bolonia, Włochy)** - udział w wyjeździe studyjnym w ramach projektu L@ktur do Bolonii we Włoszech. Wyjazd organizowało Lokalne Partnerstwo dla Rozwoju Produktów Turystycznych;
- **25.10.2011 r. (Szelment)** – udział w konferencji podsumowującej realizację projektu Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej pn. „*Odnowienie oznakowania części suwalskiej i promocja – Podlaskiego Szlaku Bocianiego*”;
- **18.11.2011 r. (Suwałki, Żytkiejmy, Wisztyniec)** – wygłoszenie referatu w Starostwie Powiatowym w Suwałkach nt. „Udostępniania turystycznego obszarów chronionych na przykładzie SPK” w ramach seminarium turystycznego poświęconemu „*Udostępnianiu turystycznego obszarów chronionych pogranicza polsko-litewsko-rosyjskiego przy trójstyku granic Wisztyniec*” oraz przeprowadzenie części terenowej na obszarze SPK;
- **25.11.2011 r. (Suwałki)** – udział w konferencji „Badania gwaroznawczo-kulturoznawcze w dawnym woj. suwalskim” w Wyższej Szkole Suwalsko-Mazurskiej w Suwałkach;
- **05.12.2011 r. (Suwałki)** – tłumaczenie wystąpienia wolontariusza Marcello Aldera pt. „Wolontariat we Włoszech i w Polsce. Różne rzeczywistości, te same cele” w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Wolontariusza w Urzędzie Miasta Suwałk.